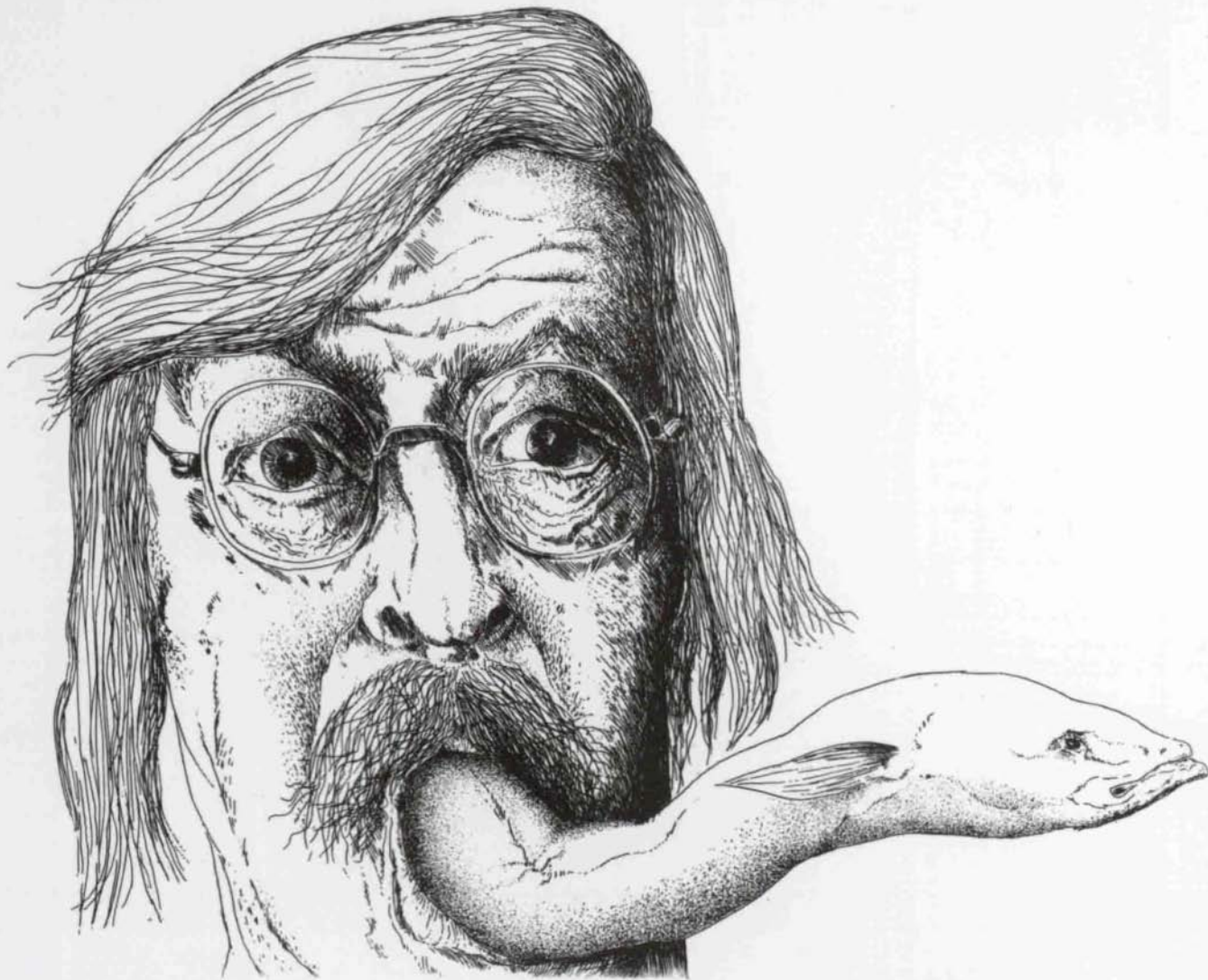

GÜNTER GRASS

GRAFIKA RZEŻBA • GRAPHIK SKULPTUR

Szanowni Państwo,

Zapraszam Państwa na najnowszą wystawę czasową Muzeum Miejskiego „Dom Gerharta Hauptmanna” – prezentującą powszechnie nieco mniej znane oblicze Günтера Grassa – jako grafika i rzeźbiarza, którym jest z wykształcenia.

Willa Łąkowy Kamień, będąca przed stu laty zarówno rezydencją śląskiego Noblisty, jak i miejscem spotkań intelektualistów, pisarzy, malarzy, artystów funkcjonuje dziś jako muzeum, ale jest też swoistym centrum polsko - niemieckiego dialogu kulturowego. W tym kontekście wystawa prac Güntera Grassa w tym miejscu ma znaczenie szczególne. To jednocześnie próba prezentacji nie tylko sposobu widzenia świata, ale i znaczenia sztuki, literatury, polityki, roli polsko – niemieckiej przeszłości dla budowania przyszłości wspólnej Europy.

Emanujące wyjątkową atmosferą wnętrza Willi Łąkowy Kamień stanowią niepowtarzalną oprawę tej ciekawej ekspozycji. Wystawę, zaplanowaną w ramach cyklu prezentacji, mających na celu popularyzację dorobku artystycznego i literackiego Güntera Grassa, mogliśmy zrealizować dzięki wsparciu finansowemu ze strony Saksońskiego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, Konsulatu Generalnego RFN we Wrocławiu i Miasta Jeleniej Góry, a także dzięki przychylności i życzliwości Domu Güntera Grassa w Lubece.

Zachęcając do zwiedzania, życzę miłych wrażeń.

Julita Izabela Zaprucka

Dyrektor Muzeum Miejskiego „Dom Gerharta Hauptmanna”

Sehr geehrte Damen und Herren,

ich lade Sie herzlich zu der neusten Zeit-Ausstellung im Städtischen Museum Gerhart-Hauptmann-Haus ein, die eine im allgemeinen weniger bekannte Seite von Günter Grass präsentiert. Er wird hier in seiner eigentlichen Profession dargestellt, nämlich als Graphiker und Bildhauer.

Die Villa Wiesenstein, die vor hundert Jahren sowohl eine Residenz des schlesischen Nobelpreisträgers als auch ein Treffpunkt der Intellektuellen, Schriftsteller, Maler und Künstler war, hat heute die Funktion des Museums, wurde aber auch zugleich zum eigenartigen Zentrum des polnisch-deutschen Kulturdialogs.

In diesem Kontext erlangt die Ausstellung der Arbeiten von Günter Grass gerade an diesem Ort eine besondere Bedeutung. Mit dieser Veranstaltung haben wir einen Versuch unternommen, sowohl eine einmalige Weltanschauung des Künstlers zu zeigen als auch die Bedeutung der Kunst, Literatur, Politik und der polnisch-deutschen Vergangenheit für die Gestaltung der Zukunft im gemeinsamen Europa zu betonen.

Die außergewöhnliche Atmosphäre der Villa Wiesenstein bildet heute den einzigartigen Rahmen für diese interessante Ausstellung.

Die Ausstellung, die im Rahmen des Präsentationszyklus des künstlerischen und literarischen Werkes und Schaffens von Günter Grass organisiert wurde, ist zustande gekommen dank der finanziellen Unterstützung des Sächsischen Staatsministeriums des Inneren, des Generalkonsulats der Bundesrepublik Deutschland in Wrocław, der Stadt Jelenia Góra und auch der Höflichkeit des Günter-Grass-Hauses in Lübeck.

Ich wünsche Ihnen viele schöne Erlebnisse beim Besuch unserer Ausstellung.

Julita Izabela Zaprucka

Direktorin des Städtischen Museums "Gerhart Hauptmann Haus"

Na okładce / Auf dem Einband:

*Węgorz, którego podarowałem Ilsebill / Der Aal, den ich Ilsebill schenkte
Akwafora / Radierung, 1976*

GÜNTER GRASS

Foto/Photos © Gerhard Steidl

■ Jeden z najwybitniejszych współczesnych pisarzy niemieckich, laureat literackiej nagrody Nobla w 1999 r. Z wykształcenia malarz, grafik i rzeźbiarz.

Urodził się 16 października 1927 roku w Gdańsku, w rodzinie kaszubsko - niemieckiej. W latach 1948 -1952 studiował grafikę i rzeźbę w Düsseldorfie u Otto Pankoka i Seppa Magesa. Studia kontynuował w Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych w Berlinie (w latach 1953 – 1956) u rzeźbiarza Karla Hartunga. Pierwsza wystawa prac plastycznych i grafik Grassa odbyła się w 1956 roku w Stuttgarcie, w tym samym roku wydany został jego pier-

■ Einer der größten deutschen Gegenwartsschriftsteller, Literatur-Nobelpreisträger (1999), ausgebildeter Maler, Graphiker und Bildhauer.

Er ist am 16. Oktober 1927 in Danzig in der deutsch-kaschubischen Familie geboren. 1948-1952 hat er Grafik und Bildhauerei bei Otto Pankok und Sepp Mages in Düsseldorf studiert. Das Studium hat er an der Hochschule für Bildende Künste in Berlin (1953-1956) bei dem Bildhauer Karl Hartung fortgesetzt. Die erste Ausstellung von Plastiken und Grafiken von Grass fand 1956 in Stuttgart statt und in demselben Jahr

wszy zbiór wierszy „Zalety przepiórek” z autorskimi rysunkami autora. Od tego czasu literatura i sztuka współistnieją i są tworzone równolegle, pisarz ilustruje swoje powieści, opowiadania i poezje autorskimi pracami, projektuje okładki swoich książek.

Międzynarodową sławę uzyskał Grass w 1959 r. dzięki powieści „Blaszany bębenek”, która wraz z dwiema innymi „Kot i mysz” (1961) oraz „Psie lata” (1963) tworzy tzw. gdańską trylogię. Akcja tych powieści, podobnie jak wielu innych, rozgrywa się w Gdańsku i zawiera wiele wątków autobiograficznych. Do najbardziej znanych utworów Grassa należą również: „Z dziennika ślimaka” (1991), „Wróżby kumaka” (1992), „Szczurzyca” (1993), „Idąc rakiem” (2002) oraz autobiografia „Przy obieraniu cebuli” (2007).

Dzieła plastyczne twórcy nawiązują do wątków poruszanych w jego powieściach oraz ilustrują poezję. W twórczości graficznej najchętniej posługuje się akwafortą i litografią. Oprócz klasycznych barwnych pejzaży tworzy całe cykle z przedstawieniem kucharzy, zakonnic, szczurów, ślimaków, grzybów, ryb - czasem opatrując je autorskimi komentarzami. Tworzy również autoportrety. W 2004 r., na prośbę królowej duńskiej Małgorzaty, zilustrował kilka bajek Andersena, które wydane zostały w książce „Cień - bajki Andersena widziane przez Güntera Grassa” (2004 r.)

W 1980 roku artysta powrócił do rzeźbiarstwa, tworzy rzeźby kameralne i plenerowe. Są to prace ceramiczne lub odlewane w brązie, nawiązujące tematycznie do wątków podjętych w twórczości graficznej: ryby, szczury, gęsi, głowy kucharzy, tańczące pary.

Cały dorobek twórczy Güntera Grassa prezentowany jest w jego muzeum biograficznym w Lubece, które powstało w 2002 roku (Günter Grass - Haus). Noblista od 1995 roku mieszka i tworzy w okolicach Lubeki.

Na wystawie prezentowanych jest ponad 40 grafik przedstawiających przekrój twórczości Güntera Grassa oraz przykłady rzeźby kameralnej ze zbiorów Domu Güntera Grassa w Lubece.

wurde auch seine erste Gedichtsammlung Die Vorzüge der Windhühner mit den Zeichnungen des Autors herausgegeben. Seit dieser Zeit existieren Literatur und Kunst bei Grass parallel und werden von ihm gleichrangig betrachtet. Der Schriftsteller illustriert seine Romane, Erzählungen und Dichtungen mit eigenen Arbeiten, entwirft Umschläge für seine Bücher.

Den internationalen Ruhm gewann Grass 1959 mit dem Roman Die Blechtrommel, der zusammen mit zwei anderen Romanen Katz und Maus (1961) Hundejahre (1963) die sog. Danziger Trilogie bildet. Die Handlung dieser und auch vieler anderer Romane spielt in Danzig und umfasst viele autobiographische Motive. Zu den bekanntesten Werken von Grass gehören auch Aus dem Tagebuch einer Schnecke (1991), Unkenrufe (1992), Die Rättin (1993), Im Krebsgang (2002) und die Autobiographie Beim Häuten der Zwiebel (2007).

Die Plastiken von Grass hängen mit den Motiven aus seinen Romanen zusammen und zugleich illustrieren seine Poesie. In der Grafik verwendet er am liebsten Radierung und Lithographie. Außer klassischen farbenreichen Landschaften schafft er ganze Zyklen über Köche, Nonnen, Ratten, Schnecken, Pilze, Fische und manchmal versieht er sie mit den eigenen Kommentaren. Er zeichnet auch Autoportraits. 2004 hat er, auf Bitte der dänischen Königin Margrethe, einige Märchen von Andersen illustriert, die im Buch Der Schatten - Hans Christian Andersens Märchen - gesehen von Günter Grass herausgegeben worden sind.

1980 wandte sich Grass erneut der Bildhauerei zu; er schafft jetzt Kammer- und Landschaftsskulpturen. Es sind Keramik- oder Bronzearbeiten, die stark mit der Thematik der Grafik (Fische, Ratten, Gänsen, Köche, tanzende Paare) verknüpft sind. Das gesamte Schaffen von Günter Grass wird in seinem biographischen Museum in Lübeck, das im Jahre 2002 (Günter-Grass-Haus) errichtet worden ist, präsentiert. Der Nobelpreisträger wohnt und schafft seit 1995 in der Nähe von Lübeck.

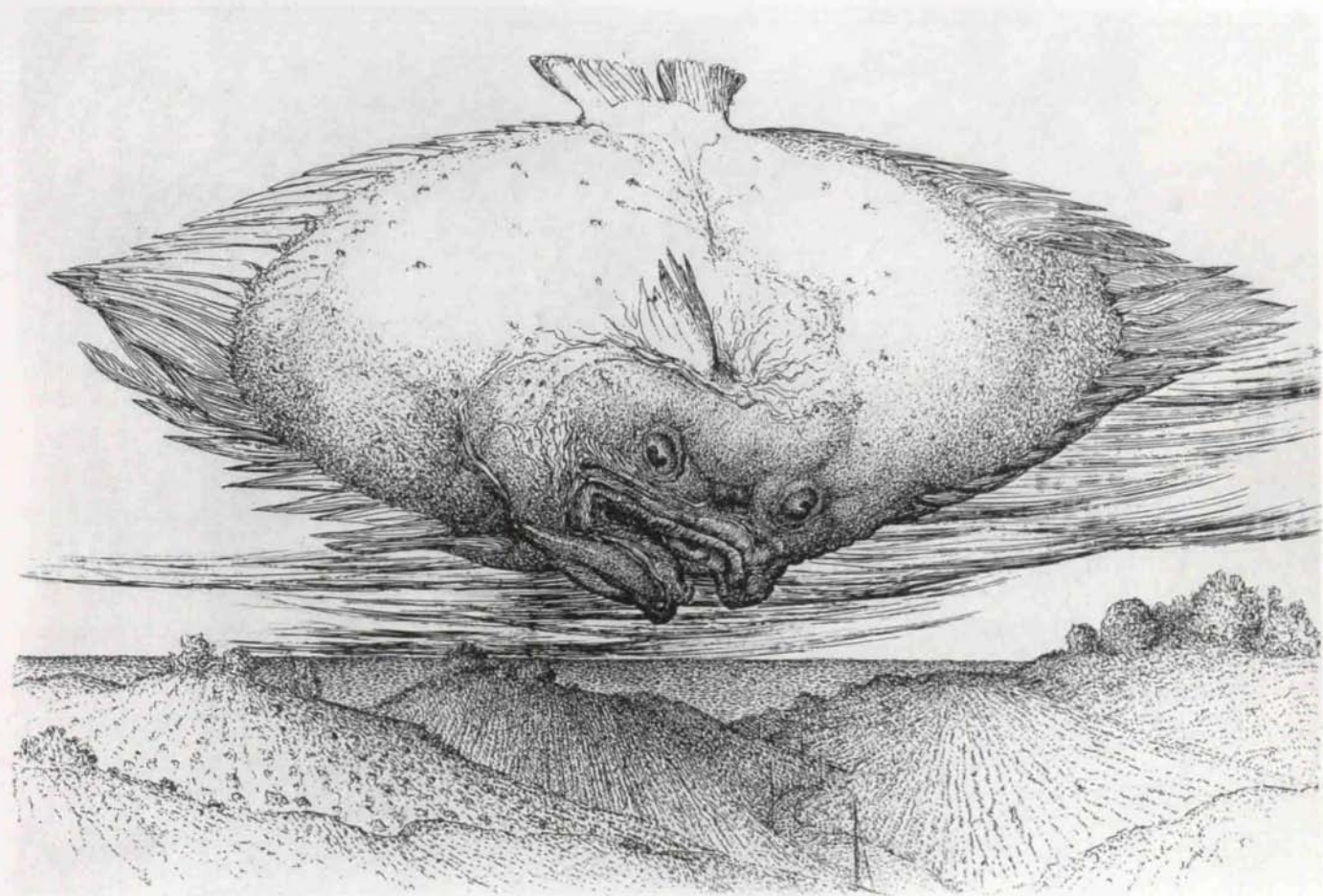
In der Ausstellung werden über 40 Grafiken und Beispiele der Kammerskulpturen vom Günter-Grass-Haus in Lübeck dargestellt, die uns einen Überblick durch das Schaffen von Günter Grass verschaffen.

XVI / XX

Jan. 72

1. Bieg ślimaków / Schneckenwettlauf II
Akwafora / Radierung, 1972

75/100

F. 78

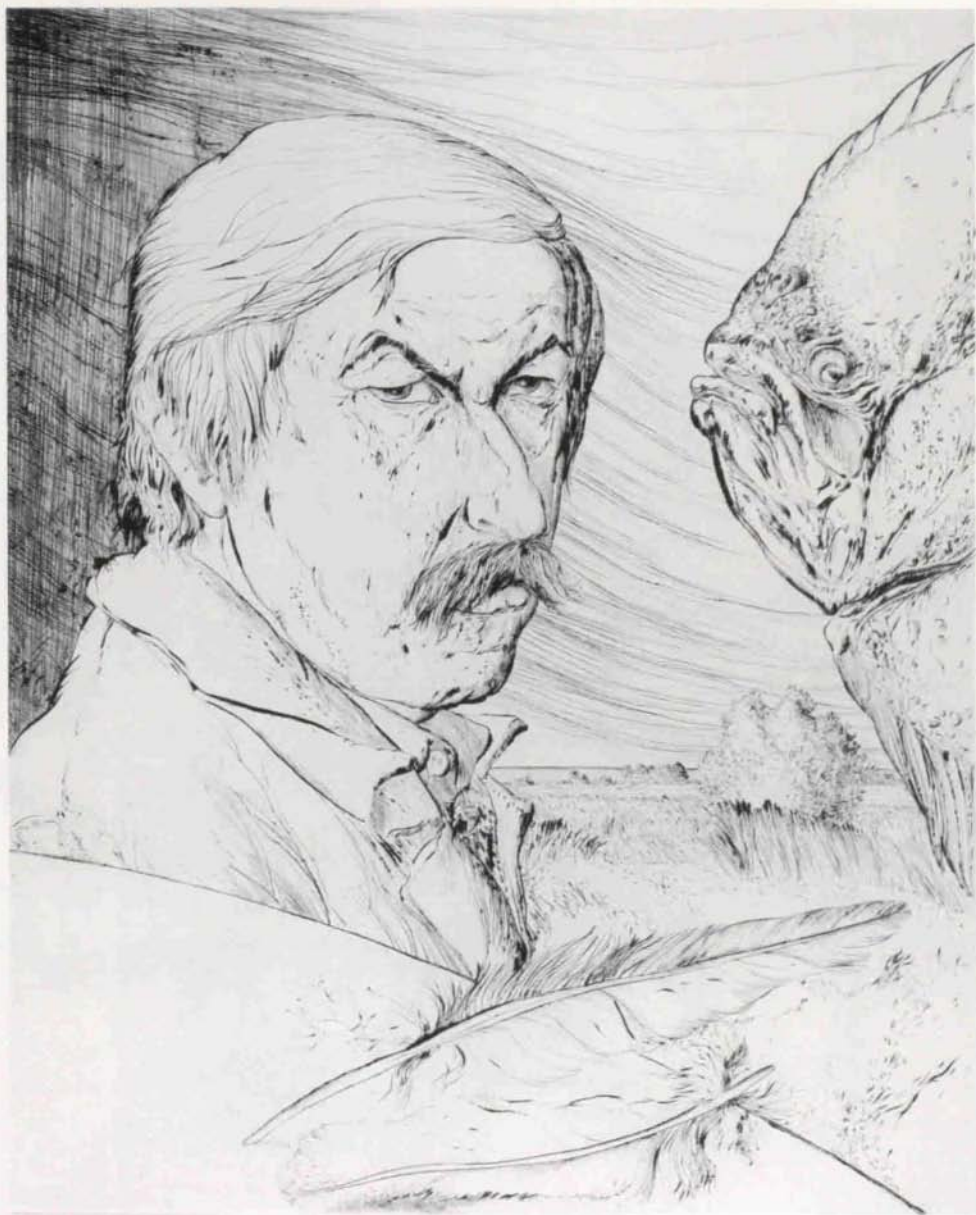
2. *Plastuga nad polami / Butt über Land*
Akwaforta / Radierung, 1978

H/20

Janowski 79

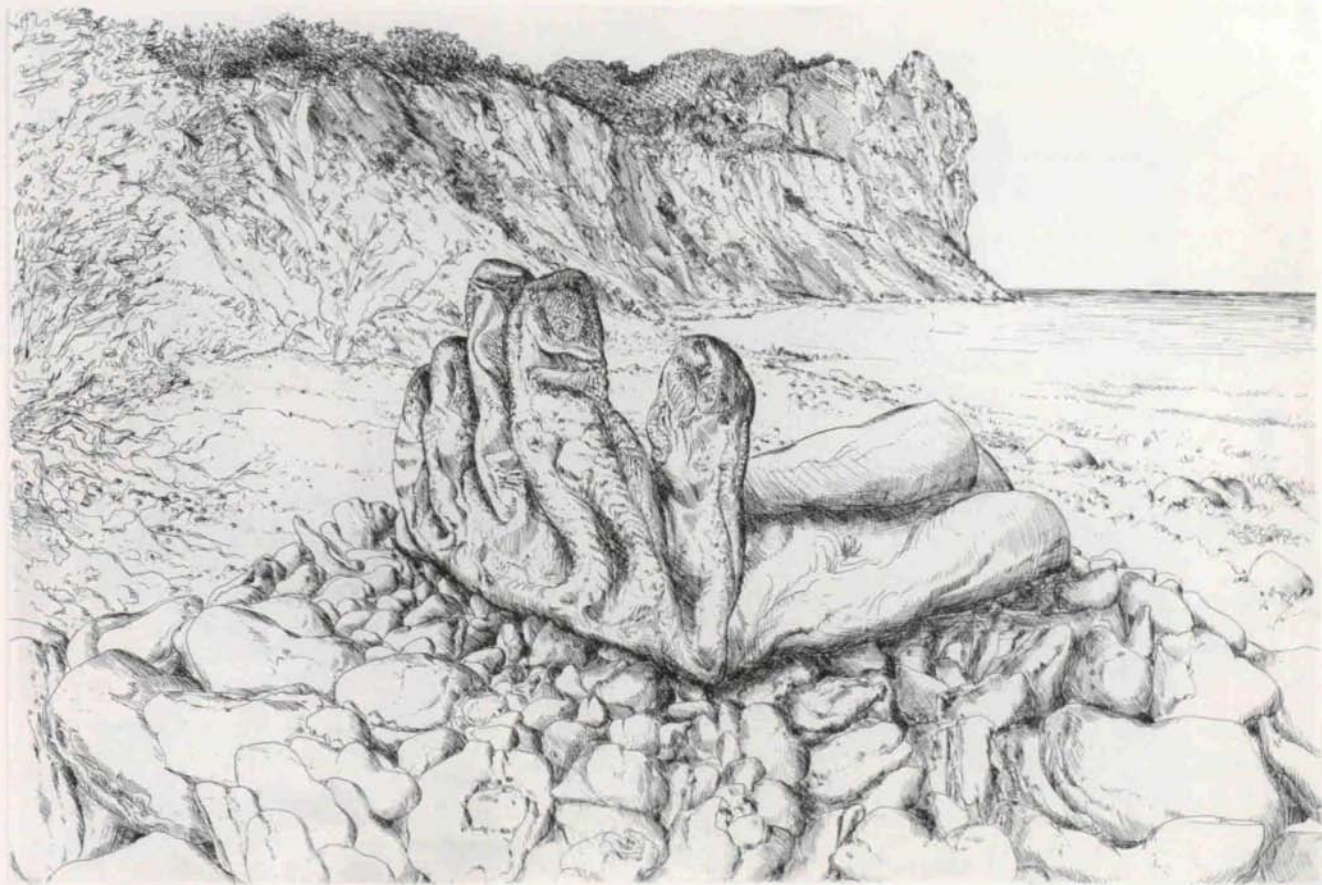
3. Coraz większe węgorze / Immer größere Aale
Akwaforta / Radierung, 1979

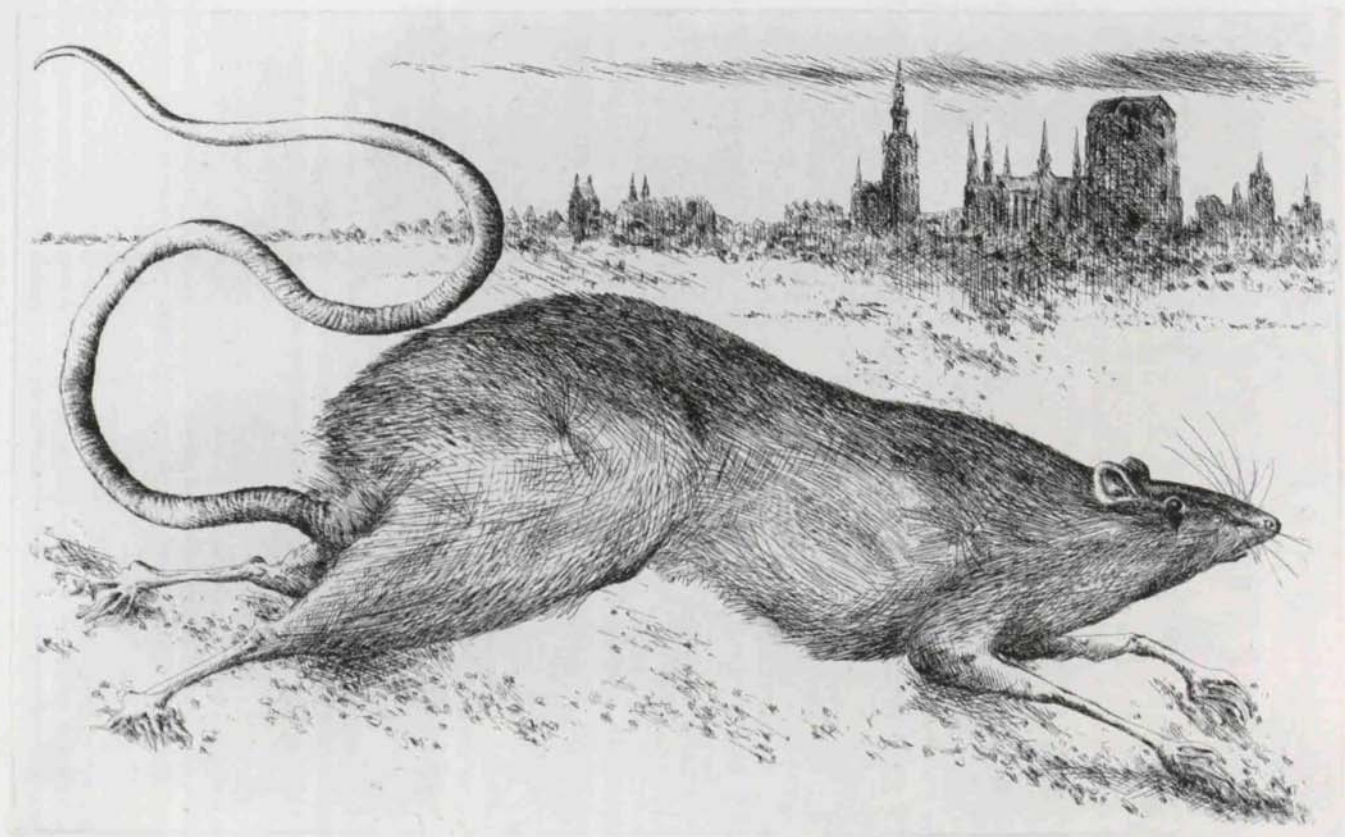
4. *Autoportret z plastugą i piórem / Großes Selbstporträt mit Butt und Feder*
Akwaforta / Radierung, 1980

5. *Zamysłony z rękawicą / Mit Handschuh nachdenklich*
Akwaforta / Radierung, 1981

6. Pomnik żeglarza / Das Denkmal des Seglers
Akwaforta / Radierung, 1981

7. Szczurzyca / Die Rätin
Akwaforta / Radierung, 1985

XVIII / XXX

[Handwritten signature]

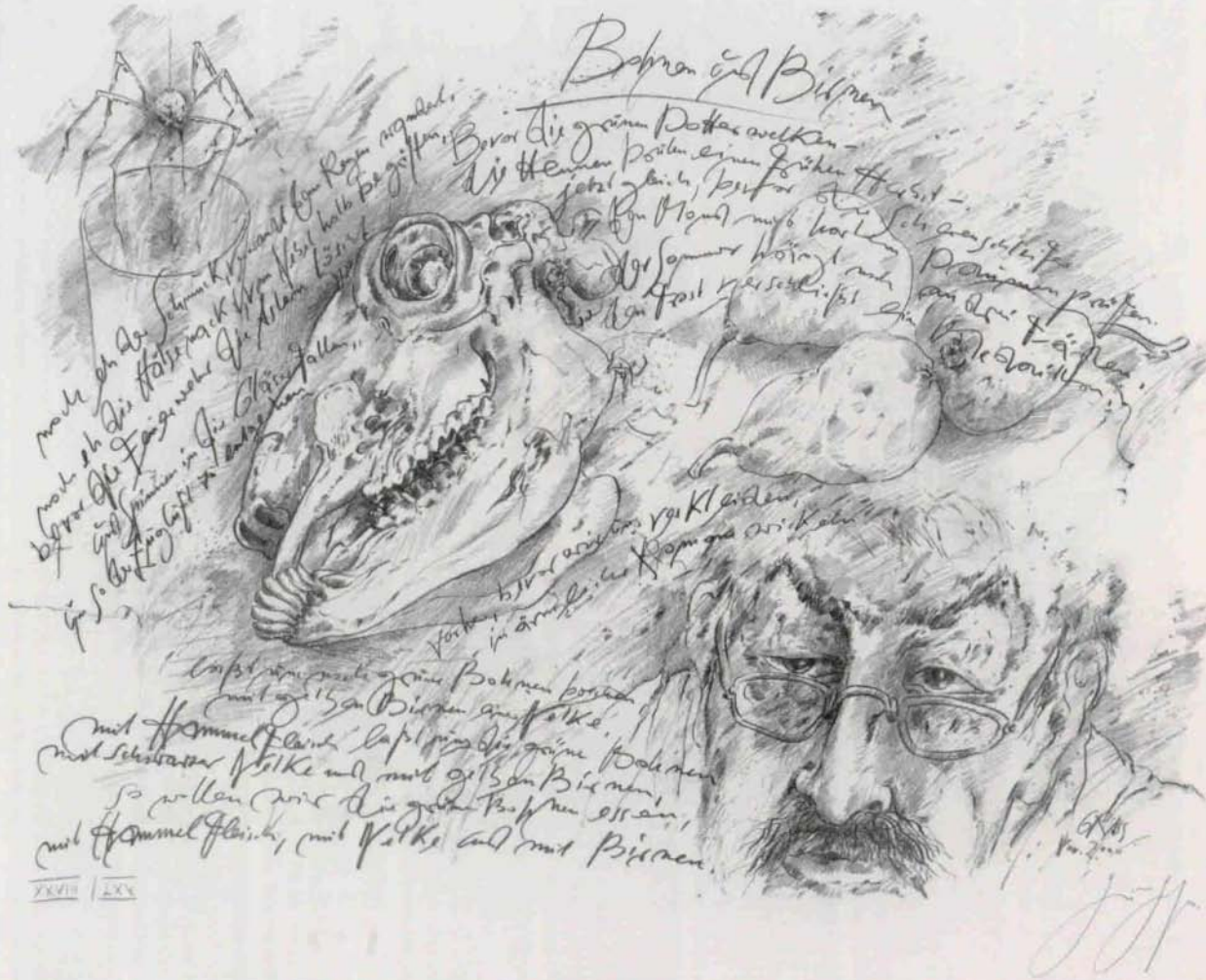
8. Kumka z gwoździami /Unke mit Nägeln
Akwaforta / Radierung, 1991

9. Świńska głowa w galarecie / Schweinekopsülze
 Teka: Przepisy kucharskie / Mappe: Küchenzettel
 Litografia / Lithographie, 2000

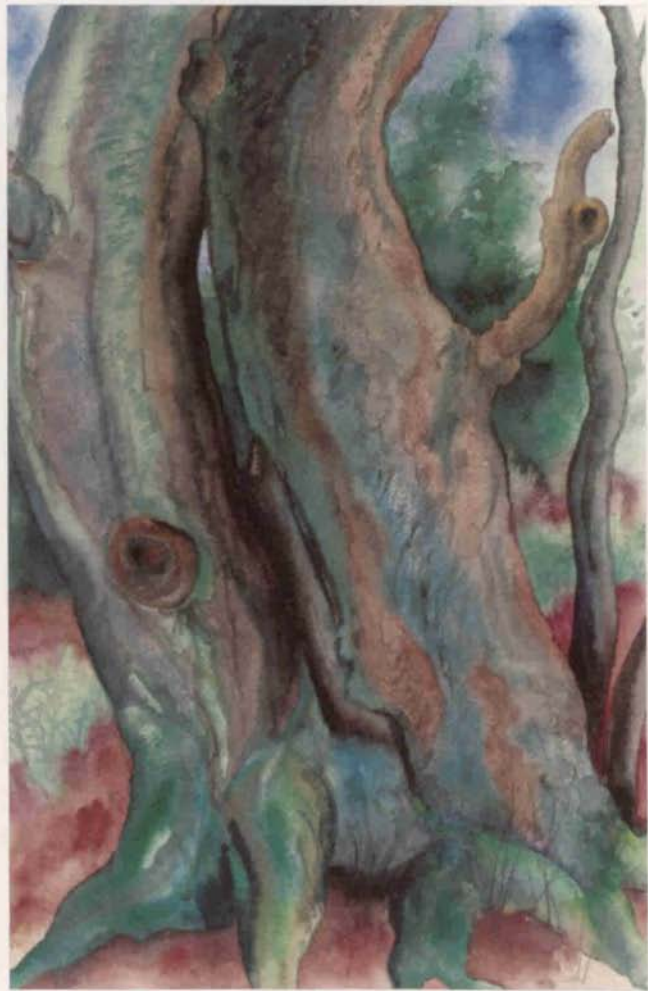
10. O czym piszę / Worüber ich schreibe
Tekst: Przepisy kucharskie / Mappe: Küchenzettel
Litografia / Lithographie, 2000

11. Fasolki i gruszki / Bohnen und Birnen
 Teka: Przepisy kucharskie / Mappe: Küchenzettel
 Litografia / Lithographie, 2000

12. Pola rzepakowe / Rapsfelder
Algrafia / Algraphie, 2001

13. Dwa buki / Zwei Buchen
Algrafia / Algraphie, 2000

14. Ragtime II – Pójść w tany / Paarweis losgelassen
Zbiór wierszy: „Ostatnie tańce” / Gedichtband: „Letzte Tänze”
Litografia / Lithographie, 2002

15. Ragtime III – Kulminacja / Zum Siedepunkt
Zbiór wierszy: „Ostatnie tańce” / Gedichtband: „Letzte Tänze”
Litografia / Lithographie, 2002

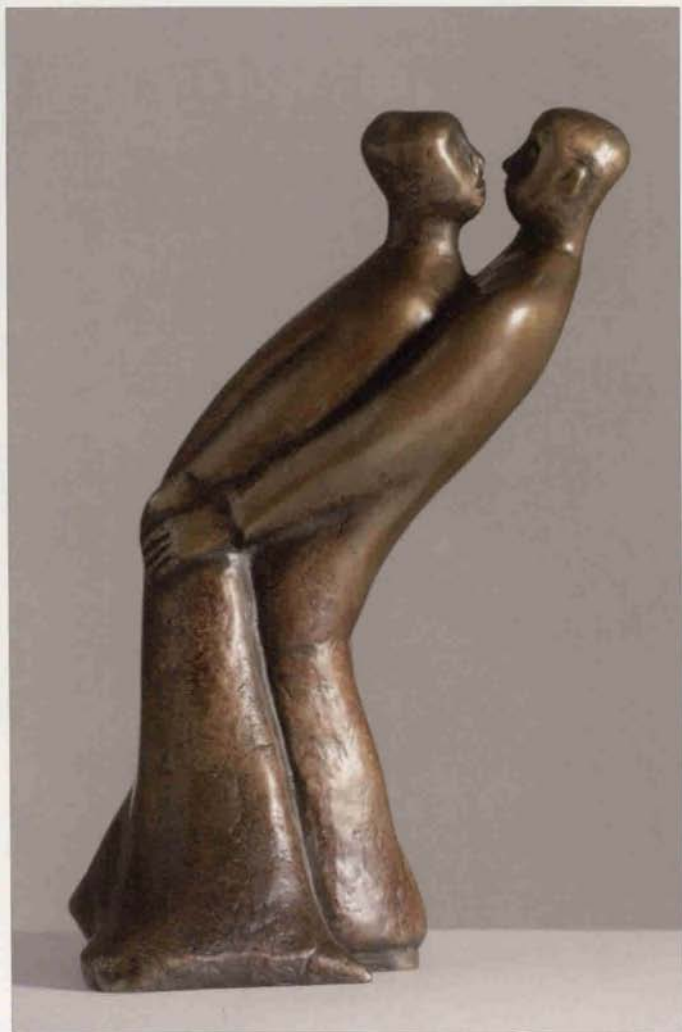
16. Male tango II / Kleiner Tango II
Zbiór wierszy: „Ostatnie tańce” / Gedichtband: „Letzte Tänze”
Litografia / Lithographie, 2002

17. Plecami do siebie / Rücken an Rücken
Zbiór wierszy: „Ostatnie tańce” / Gedichtband: „Letzte Tänze”
Litografia / Lithographie, 2002

18. Zakończenie / Ausklang
Zbiór wierszy: „Ostatnie tańce” / Gedichtband: „Letzte Tänze”
Brąz / Bronze, 2002

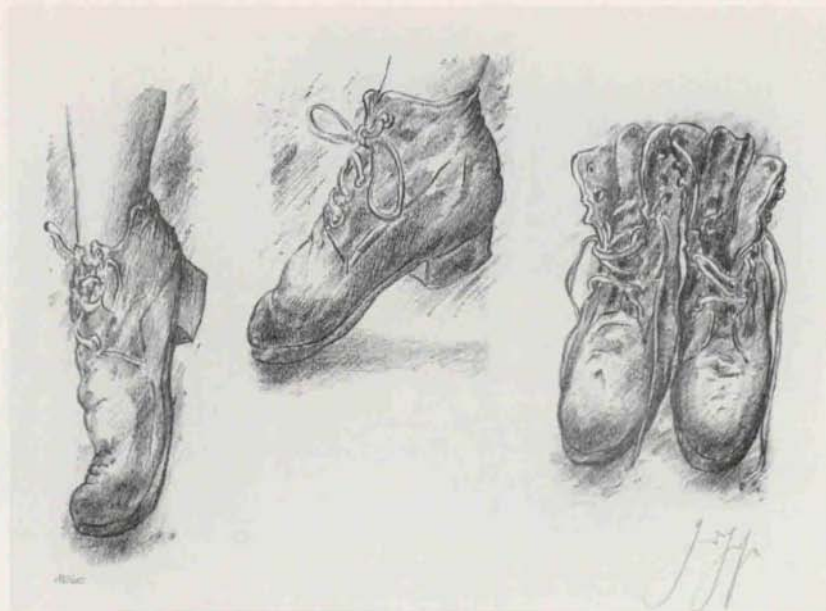

19. Blisko siebie / Nahbei
Zbiór wierszy: „Ostatnie tańce” / Gedichtband: „Letzte Tänze”
Brąz / Bronze, 2002

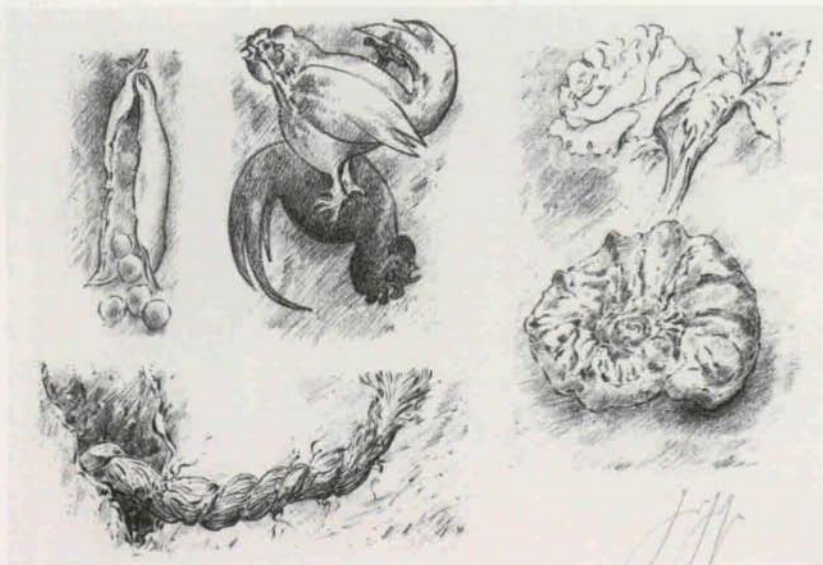
20. Cień I / Der Schatten I

Tom: „Cień – bajki Andersena widziane przez Günтера Grassa” / Band: „Der Schatten – Märchen von H.C. Andersen, gesehen von Günter Grass”
Litografia / Lithographie, 2004

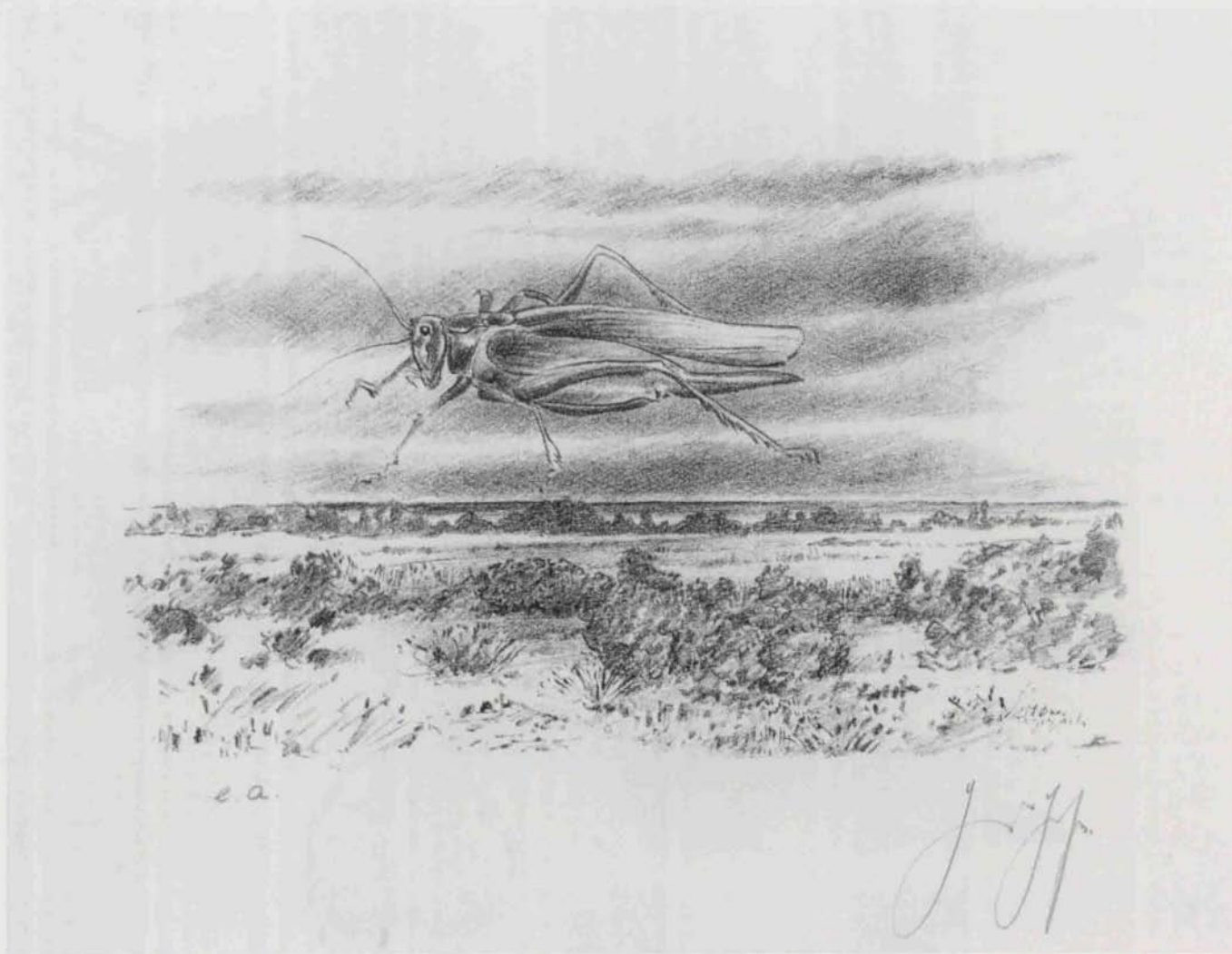
21. Czerwone buty I / Die roten Schuhe I

Tom: „Cień – bajki Andersena widziane przez Günтера Grassa” / Band: „Der Schatten – Märchen von H.C. Andersen, gesehen von Günter Grass”
Lithografia / Lithographie, 2004

22. Pięc groszków ze strąką i inne / Fünf aus einer Erbsenschote und andere

Tom: „Cień – bajki Andersena widziane przez Günтера Grassa” / Band: „Der Schatten – Märchen von H.C. Andersen, gesehen von Günter Grass”
Lithografia / Lithographie, 2004

23. Skaczą tak wysoko / So hoch springen sie
Tekę „Mój dziennik” / Mappe: „Meiner Tagebuch”
Litografia / Lithographie, 2006

24. *Rozmaite grzyby / Verschiedene Pilze*
Teka: „Mój dziennik” / Mappe: „Meiner Tagebuch”
Litografia / Lithographie, 2006

Irische Freude
Zuckererbsen aus Schoten
grün springen lassen;
Heimes Kinderspiel;
von dem mit silberner Hand
alle Mädchen erzählen...

e.a.

J. J. J.

25. Mała radość z zielonego groszku / Irische Freude Zuckererbsen
Zbiór wierszy: „Głupi August” / Gedichtband: „Dummer August”
Litografia / Lithographie, 2007

26. Skok / Im Sprung,
Opowiadanie „Głośnik” / Erzählung „Die Box”
Litografia / Lithographie, 2008

27. Z powrotem / Nach hinten weg
Opowiadanie „Głośnik” / Erzählung „Die Box”
Litografia / Lithographie, 2008

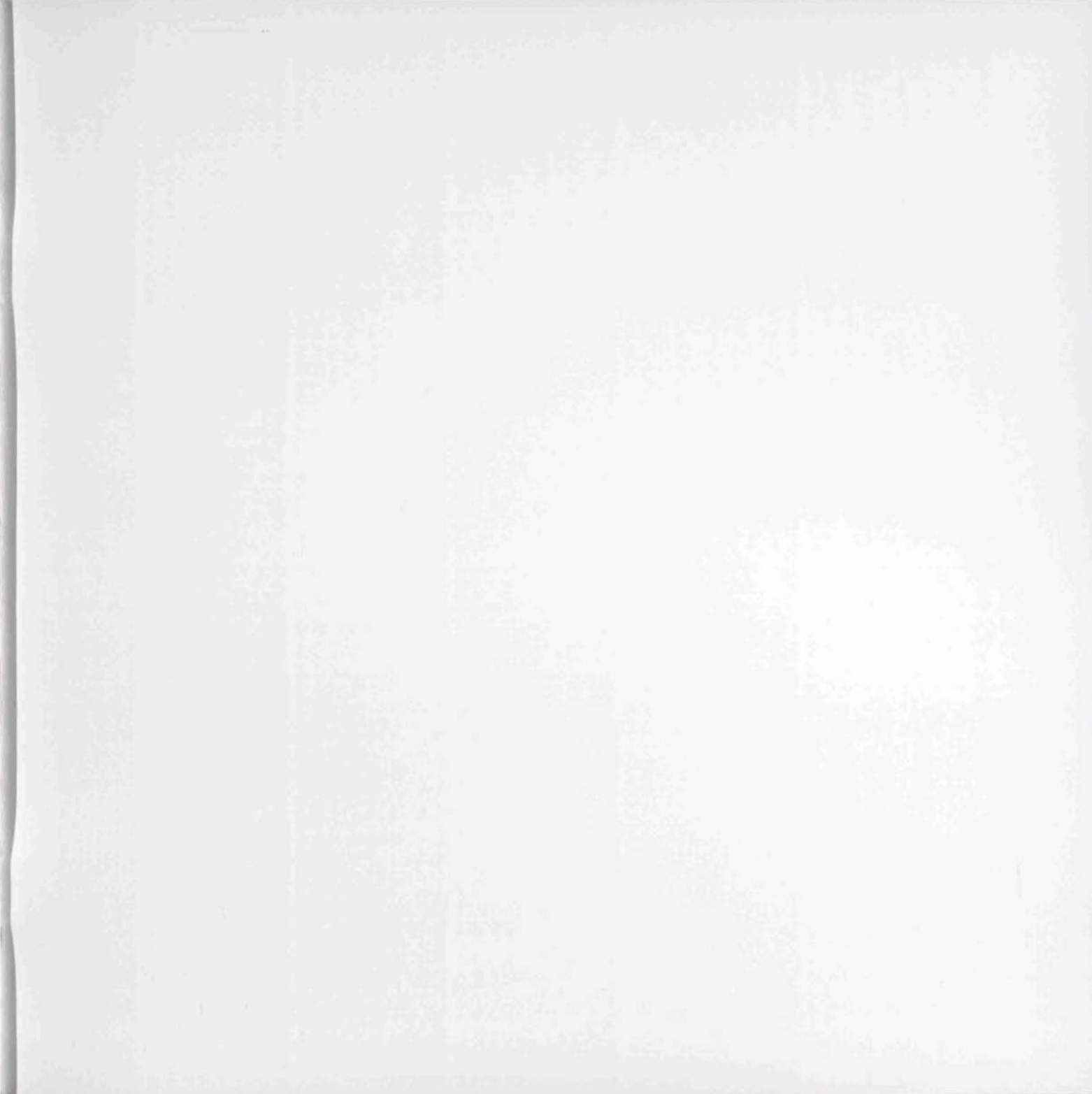
28. Leżąc / Liegend
Opowiadanie „Głośnik” / Erzählung „Die Box”
Litografia / Lithographie, 2008

29. Do przodu / Weit voraus
Opowiadanie „Głośnik” / Erzählung „Die Box”
Litografia / Lithographie, 2008

30. Pięć razy Oskar / Fünfmal Oskar
Litografia / Lithographie, 2009

Foto/Photos: © Janusz Monistowicz

Foto/Photos: © Gerhard Stell

*Wystawa zorganizowana we współpracy z Domem Günтера Grassa w Lubece,
dzięki finansowemu wsparciu Miasta Jelenia Góra,
Konsulatu Generalnego RFN we Wrocławiu oraz Saksońskiego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.*

*Die Ausstellung wird in Zusammenarbeit mit dem Günter Grass-Haus in Lübeck organisiert,
dank der finanziellen Unterstützung der Stadt Jelenia Góra,
des Generalkonsulats der RFN in Wrocław und des Sächsischen Staatsministeriums des Innern.*

MUZEUM MIEJSKIE „DOM GERHARTA HAUPTMANNA”
STÄDTISCHES MUSEUM GERHART-HAUPTMANN-HAUS
ul. Michałowicka 32, 58-570 Jelenia Góra
tel.: +48(0)75 755 32 86, fax: +48(0)75 755 63 95
www.muzeum-dgh.pl, kontakt@muzeum-dgh.pl

Wystawa czynna od 16 października 2009 do 28 lutego 2010. Zapraszamy od wtorku do niedzieli w godzinach od 9.00 do 16.00.
Die Ausstellung wird vom 16.10.2009 - 28.02.2010 präsentiert. Wir laden Sie von Dienstag bis Sonntag von 9.00-16.00 Uhr ein.